

راهکارهای مبارزه با

پولشویی

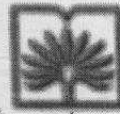
نویسندگان:

دکتر امیر همایون کاشانی و

حمید ثقفی

آفتاب گیتی

موسسه انتشاراتی آفتاب گیتی

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

سرشناسه	: کاشانی کیا، امیر همایون، ۱۳۴۸ -
عنوان و نام پدیدآور	: راهکارهای مبارزه با پولشویی/ نویسندگان امیر همایون کاشانی کیا، حمید ثقفی
مشخصات نشر	: تهران: آفتاب گیتی، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری	: ۳۲۸ ص.
شابک	: ۷۰۰۰۰ ریال ۱-۲۴۵۰۱۷۲-۲۲۲-۹۷۸:
وضعیت فهرست نویسی	: فیا
یادداشت	: کتابنامه.
موضوع	: پولشویی - امور مالی - فساد
موضوع	: money Laundering
شماره افزونه	: ثقفی، حمید، ۱۳۵۹ -
رده بندی جنگره	: HD۳۸/۵
رده بندی دیسی	: ۳۶۴/۱
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۱۶۱۳۰

آفتاب گیتی

موسسه انتشاراتی آفتاب گیتی

عنوان: راهکارهای مبارزه با پولشویی
 نویسنده: امیر همایون کاشانی کیا- حمید ثقفی
 صفحه آرایی و تنظیم: مریم طباطبایی
 ویرایش: شورای بررسی موسسه انتشاراتی آفتاب گیتی
 نشر و پخش: موسسه انتشاراتی آفتاب گیتی
 نوبت چاپ: اول، ۱۳۹۹
 شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه
 چاپ: پاسارگاد
 قیمت: ۷۰۰۰۰۰ ریال
 شابک: ۱-۱۷۲-۲۴۵-۶۲۲-۹۷۸

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است.

آدرس: تهران میدان انقلاب ضلع جنوب شرقی- نبش خیابان ۱۲ فروردین- ساختمان

ولیعصر- پلاک ۱۳۱۴ - طبقه سوم واحد ۹

فهرست

۱۰	مقدمه
۱۶	بررسی حقوقی پولشویی
۱۶	مفهوم و تعریف
۲۳	تاریخچه
۳۲	عناصر شکا - هنده جرم
۳۲	عنصر قانونی
۳۵	عنصر مادی
۳۵	شرایط مقدماتی
۳۵	۱. ضرورت وجود جرم قبلی
۴۳	خصوصیات مال حاصل از ارتکاب جرم
۴۷	خصوصیات مرتکب جرم
۵۲	عمل مرتکب
۵۵	شیوه ها و وسایل ارتکاب جرم
۵۹	شیوه های مشتمل بر استفاده از بانکها
۵۹	تصفیه پول
۶۰	افتتاح حساب با هویت مجعول
۶۰	معاملات کلان از طریق نزدیکان
۶۱	وام های ضروری و دروغین
۶۲	اسمورفینگ

۶۳	 استفاده از بانکهای کارگزار
۶۴	 نقل و انتقال الکترونیکی و استفاده از کارتهای هوشمند
۶۸	 بهشتهای مالیاتی
۷۰	 شیوه های مربوط به استفاده از مؤسسات مالی غیر بانکی
۷۰	 حواله
۷۲	 استفاده از بازار بورس و خرید و فروش سهام و اوراق بهادار
۷۳	 استفاده از مؤسسات بیمه
۷۵	 شیوه ها و طرق پولشویی نسبت به مؤسسات مالی
۷۵	 قاچاق پول
۷۷	 استفاده از مؤسسات غیر انتفاعی و خیریه
۷۹	 استفاده از بازار هنر و عتیقه جات و جواهرات
۸۰	 استفاده از متخصصان حرفه ای
۸۳	 مراحل پولشویی
۸۳	 مرحله جایگزینی
۸۷	 مرحله ادغام
۸۹	 نتیجه مجرمانه
۹۲	 مشارکت و معاونت در پولشویی
۹۶	 عنصر معنوی جرم
۱۰۱	 هدف و ضرورت جرم انگاری
۱۱۰	 ویژگی های رایج جرم پولشویی

۱۱۰	گفتار اول: فراملی بودن
۱۱۴	سازمان بافتگی
۱۱۹	بدون قربانی بودن
۱۲۲	میزان پولشویی
۱۲۶	اهداف و علم پولشویی
۱۲۹	آثار و جنبه های پولشویی
۱۳۱	آثارهای و زیانهای اقتصادی
۱۳۷	آثار و زیانهای اجتماعی
۱۴۳	رابطه پولشویی و جرایم مربوط مواد مخدر
۱۴۸	ارتباط پولشویی و تروریسم
۱۶۶	اقدامات انجام گرفته در سطح بین المللی
۱۶۶	استاد و توافق نامه های جهانی و منطقه ای
۱۷۱	اعلامیه کمیته بال
۱۷۴	کنوانسیون شورای اروپا
۱۷۸	دستورالعمل اروپایی در زمینه پولشویی
۱۸۳	کنوانسیون سازمان ملل علیه جرایم سازمان یافته فراملی
۱۸۹	کنوانسیون سازمان ملل علیه فساد مالی
۱۹۶	تهادها و سازمانهای مبارزه با پولشویی
۱۹۶	نیروی ویژه اقدام مالی برای مبارزه با پولشویی «فاتف»
۲۰۱	گروه اگمونت
۲۰۸	راهکارهای تقنینی

۲۰۸	جرم‌انگاری پولشویی در قوانین داخلی
۲۱۷	پیش‌بینی کیفرهای متناسب با جرم
۲۲۵	شناسایی مسئولیت کیفری برای اشخاص حقوقی
۲۳۱	راهکارهای اجرایی و اداری
۲۳۱	مسئولیتها و تکالیف مؤسسات مالی
۲۳۱	رعایت اصل بی‌اعتنا به مشتری
۲۳۷	حفظ سوابق مالی
۲۴۱	گزارش موارد مشکوک
۲۴۸	تعدیل اصل رازداری حرفه‌ای
۲۵۳	عدم اطلاع به مشتری درخصوص گزارش موارد مشکوک
۲۵۶	آموزش کارکنان و کارمندان
۲۶۰	مسئولیتها و تکالیف مؤسسات غیر مالی و اشخاص حرفه‌ای
۲۶۳	مسئولیتها و تکالیف نظارتی
۲۶۳	ایجاد واحدهای اطلاعاتی مالی FIU
۲۷۱	کنترل نقل و انتقال پول
۲۷۳	نظارت بر بانکها و مؤسسات مالی
۲۷۶	تجویز روش حمل و تحویل تحت کنترل
۲۸۰	راهکارها و اقدامات پیشگیرانه
۲۸۰	مفهوم پیشگیری از جرم
۲۸۲	پیشگیری از پولشویی

۲۸۸		راهکارهای قضایی
۲۸۸		تسهیل کشف و اثبات جرم
۲۸۸		پذیرش اماره مجرمیت
۲۹۳		استفاده از مخبرین و فنون ویژه تحقیق
۲۹۷		مصادره و ضبط اموال
۳۰۵		نابت قضایی بین حلالی
۳۰۹		احاله رسیدگی یفری
۳۱۱		انتقال محکومین
۳۱۵		استرداد متهمین و محکومین
۳۲۲		نتیجه گیری و پیشنهادات

مقدمه

با پیشرفت جامعه بشری رفته رفته ماهیت و شکل جرایم متحول گردیده است. از نظر ماهیت مجرمان به جای اینکه در صدد تامین مایحتاج روزمره خود یا ارضای احساسات خویش با ارتکاب جرایم خشن باشند، مترصد ثروت اندوزی با ارتکاب جرایم سود آور هستند. از نظر شکلی نیز در کنار جرایم فردی، جرائم سازمان یافته بروز کرده است: گروههای سازمان یافته ای که با استفاده از مدرنترین دستاوردهای تکنولوژی به دنبال اهداف و منافع خود هستند. «زیران این باندهای حیانتکار مدرن، جرم را منطقی و عقلانی کرده‌اند.

آنها دیگر یک فاعل باهوش تنها نبوده بلکه اعمال او و دوستانش به طور قابل ملاحظه ای سازمان یافته و تخصصی شده است. آنها تهدید و دغدغه ای نه تنها برای پلیس بلکه کل جامعه هستند و اگرچه ابتدا به شکل مخفیانه زندگی می کردند، اما با افزایش ثروت و قدرتشان، به شکل عمومی ظاهر شده و به رقابت با سرمایه داران بزرگ و سیاستمداران می پردازند.»^۱

امروزه به ویژه جنایاتی که منفعت سرشار مادی در پی دارد به شکل سازمان یافته و توسط گروهها و باندهای مافیایی و غالباً در بعد فراملی ارتکاب می یابند. و جرایم سازمان یافته فراملی از مهمترین مشکلاتی است

^۱- Donald R. Cressey **Criminal Organization**, Harper and Row publisher,

که در دهه های اخیر توجه کشورها و سازمانهای بین المللی را به خود جلب کرده است.

هدف غایی این گروهها تحصیل نفع مالی و مادی است؛ به گونه ای که ارتکاب جرم به یک صنعت و تجارت تبدیل شده است و درآمد حاصل از آن از درآمد بسیاری از مشاغل پردرآمد هم بیشتر است. اما با کسب این درآمدها، منافع، زنجیره ارتکاب جرم کامل نمی شود و تکمیل آن نیاز به حفظ این درآمدها، بهره جویی از آن دارد به نحوی که ماهیت مجرمانه آن کشف نشود، تا علاوه بر جلوگیری از توقیف مال توسط مقامات قضایی و انتظامی، وقوع جرم پدیده نیز کشف نشود؛ شخص مجرم شناسایی نشده و تحت تعقیب قرار نگیرد. در این زمان است که مساله شستشوی عواید حاصل از این جرایم مطرح می شود؛ مبادلات غیرقانونی به سبب عدم اعتماد متقابل و عدم امکان استفاده از ابزارهای متعارف و قانونی عموماً به صورت نقدی انجام می گیرد که بدین ترتیب حجم هنگفتی از نقدینگی ایجاد می شود که همواره در معرض خطراتی از قبیل سرقت، معدوم شدن، جلب نظر مقامات قانونی و متهمی شدن به کشف جرم بنا قرار دارد. لذا باید به نحوی وارد اقتصاد قانونی گردد.

افزایش جرایم و افزایش حجم نقدینگی ناشی از آن، به سطح جهانی موجب رشد چشمگیر پدیده پولشویی گردید. به نحوی که از دهه ۸۰ میلادی به بعد جامعه جهانی را متوجه حجم گسترده و رشد سریع این پدیده و نقش آن در ارتکاب جرایم کرد.

گسترش این پدیده حاصل سه روند متمایز جهانی بوده است :

روند اول رشد شتابان بازارهای مالی است. در دودهمه اخیر بازارهای مالی جهانی ابعادی غول آسا یافته اند به گونه ای که هیچ تراز و تعادلی میان بخشهای مالی و واقعی اقتصاد جهانی وجود ندارد و تنوع چشمگیر ابزارها، واسطه ها و نهادهای مالی امکان نظارت پذیری را بسیار دشوار کرده است.

روند دوم انقلاب فن آوری و علمی دو دهه اخیر است. بر اثر این تحولات، پیشرفت شگرفی در استفاده از رایانه و خدمات پیشرفته مخابراتی در زمینه داد و ستدهای مالی رخ داده است. بدین ترتیب دنبال کردن مسیر پول و هویت واقعی داد و ستد کنندگان دشوار و در مواردی ناممکن است. سومین روند جهانی شدن در دهه آمیزی اقتصادهای ملی و بازارهای مالی با یکدیگر است. براساس تحولات مربوط به جهانی شدن و آزادسازی بازارهای مالی، جابجایی پول فراسر از مرزهای ملی به سبب ارتباط و ادغام بازارها با سهولت بیشتری نسبت به قبل امکانپذیر است.

در کنار این تحولات، عدم اطلاع رسانه ها و شفاف از فعالیتهای پولشویان و شیوه های نفوذ عناصر دست اندر کار پولشویی در لایه های اقتصادی و از همه مهمتر در سیستم بانکی کشورها، گسترش چنین پدیده ای مؤثر بوده است.

به هر حال پدیده پولشویی را میتوان حلقه ای از جریانهای منفی جامعه دانست که تحت تاثیر عوامل مختلف، فرآیندهای مالی - پولی را به طور اخص و کل ساختار اقتصادی و اجتماعی را به طور اعم مورد هجوم قرار

می دهد. لذا برخورد جدی با این پدیده نیاز واقعی تمام جوامع است. اما حجم بالای گردش پول در این جرم و فرامرزی بودن فعالیتها و اقدامات تبهکاران و نیز سازماندهی شدن اعضا به همراه نظم شدیدی که بر آن حکمفرماست، باعث شده است که برخورد و مبارزه با این جرایم همکاری تمامی دولت‌های جهان را ایجاب کرده، نیازمند تمهیدات بین المللی باشد. به همین جهت جامعه بین المللی با عزمی راسخ در قالب تنظیم کنوانسیونها و اسناد ایجاد سازمانهای مختلف به مبارزه با این پدیده پرداخته است و کشور ما را نیز تشریق به مبارزه با این پدیده در سطح ملی کرده است. همراه با این موانع جهانی در کشورها نیز چند سالی است که موضوع پولشویی و ضرورت مبارزه با آن و تصویب قانون خاص برای آن مطرح شده است و پس از بحث مجادلات طولانی لایحه ای در این خصوص تهیه و به مجلس فرستاده شد. در مراحل نهایی خود را طی نکرده است. چگونگی پیگیری از تصویب مجلس در تاریخ ۸۳ / ۲ / ۶ با ایرادات چندی از سوی شورای نگهبان مواجه شده و به مجمع تشخیص مصلحت نظام رفته، که در آنجا نیز برین بررسی، مجدداً به مجلس شورای اسلامی بازگردانده شده است.

این مسائل نشان می دهد که بررسی پولشویی به عنوان یک عمل مجرمانه و راههای مقابله با آن در سطح ملی و بین المللی، به ویژه در کشور ما که در آغاز راه مبارزه با آن قرار دارد، از اهمیت ویژه ای برخوردار است.

مسلم است که شستشوی عواید ناشی از جرم دارای جنبه های گوناگون حقوقی، اقتصادی، اجتماعی مهم و فراوانی است و برای مقابله با آن دارای باید نخست به شناسایی این پدیده و سپس به طرق مقابله با آن

پرداخته شود. در این راستا این پایان نامه درد و بخش تنظیم شده است. در بخش اول به بررسی حقوقی و جرم شناختی پولشویی پرداخته می شود و از آنجا که این پدیده در اکثر نظامهای حقوقی جرم شناخته شده است و کنوانسیونهای بین المللی و منطقه‌ای نیز بر جرم انگاری آن تاکید ورزیده اند و کشور ما نیز در صدد ایجاد وصف کیفری خاص برای این پدیده است که در صورت طی مراحل قانونی به عنوان یک جرم به مجموعه قوانین جزایی ما افزوده می شود لازم است همانند سایر جرایم به بررسی ارکان تشکیل دهنده این جرم از نظر حقوق کیفری پرداخته شود تا جنبه های مختلف کیفری آن داملاً شناخته شود. لذا در فصل اول این بخش پس از تعریف و تاریخچه، ارکان تشکیل دهنده جرم مورد بررسی قرار می گیرد و در فصل دوم نیز به بررسی جرم شناختی آن از لحاظ ضرورت جرم انگاری این پدیده و میزان و آثار آن و ارتباط آن با سایر جرایم مهمی که امروزه دغدغه های اصلی جامعه بین المللی است پرداخته می شود و هدف این است که علل ضرورت جرم انگاری این پدیده و مبارزه با آن روشن تر شود.

بخش دوم نیز به مبارزه با جرم پولشویی اختصاص یافته است که اسناد منطقه‌ای و بین المللی که در این زمینه تصویب شده و راهکارهایی که این اسناد برای مبارزه با این جرم ارائه داده اند، مورد بررسی قرار میگیرد و در هر دو بخش در مقام تطبیق و مقایسه حقوق ایران نیز مورد توجه قرار می گیرد.